

Dr. İclâl Cankorel'in Çeviri Faaliyetleri Üzerine

Acar Sevim, İstanbul

Yrd. Doç. Dr. İclâl Cankorel'in çeviri faaliyetleri içinde Alman edebiyat tarihinin en önemli eseri olan *Faust*'un çevirisi dikkat çekmektedir. Dr. Cankorel, *Faust*'un her 2 bölümünü de Türkçeye çevirerek Alman edebiyatının bu en büyük eserinin ülkemizde daha fazla tanınmasına katkıda bulunmuştur. Bundan önce de çeşitli defalar dilimize çevrilen *Faust*'un bir Germanist tarafından tekrar tercüme edilmesi daha önceden kalan eksikliklerin tamamlanmasına da yol açacaktır. Son derece zor olan *Faust*'un dilinin Türkçeye aktarılması büyük bir birikimi ve beceriyi gerektirmektedir. Germanist olmayan birinin böyle bir işe kalkışması, haliyle büyük hataları da beraberinde getireceğinden, çevirinin Dr. Cankorel'e yaptırılması Doğu Batı Yayınevi'nin işe ne kadar ciddiyetle sarıldığına bir göstergesidir. Antik çağdan 18. yüzyıla kadarki Batı düşünce ve kültür tarihinin bir sentezini oluşturan *Faust* adlı dramının çevirisi Batı'nın kavranması yolundaki çabaların önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Cankorel'in gerçekleştirdiği başka bir önemli girişim de Romantik şair Novalis'in *Heinrich von Ofterdingen* adlı romanının çevirisidir. Alman romantizminin temel eserlerinden olan *Heinrich von Ofterdingen*'in Türkçeye doğru bir biçimde aktarılması ana vatanı Almanya olan ve bütün dünyaya yayılan Romantik hareketin iyi anlaşılmasının önünü açacaktır. Yine Doğu Batı Yayınevi'nin çıkardığı bu temel eser Almanya'nın millî birliğinin kurulmasına götüren sürecin başlangıcını oluşturan bu akımın önemini anlaşılmasında Türk okuyucuya yardımcı olacaktır. Maalesef genellikle hayal dünyasından oluşan bir atmosfer olarak anlaşılan Romantizmin asıl amacının bu olmadığı, edebiyat dışında sanatın bütün dallarını ve bilimi de kapsayan bir dünya görüşü olduğu sadece edebiyat tarihçileri tarafından bilinmektedir. Romantik akım hakkında bilinenlerin çoğunun özü değil kabuğu kapsadığı dikkate alındığında, bu çevirinin ne kadar önemli bir boşluğu dolduracağı açıkça görülecektir. Bunun dışında Romantik dönem edebiyatının başka bir örneği olarak aynı yayınevinden ETA Hoffmann'ın *Murr Kedinin Hayat Görüşleri* (Kater Murr) adlı eseri çıkmıştır.

Modern edebiyatın en güçlü isimlerinden Almanca yazar Çek ve Yahudi asıllı Franz Kafka'nın temel çalışmalarından *Dönüşüm* de yine Dr. Cankorel tarafından Türkçemize kazandırılmıştır. Dev yazar Kafka'nın anlaşılması çok güç olan ve modern insanın çaresizliğini anlatan bu çalışması her ne kadar kolay bir dille kaleme alınmışsa da içerdiği anlam açısından büyük yanlış anlamalara yol açabileceğinden bir Germanist tarafından çevrilmesinin önemi ortadadır. Böceğe dönüşme metaforu sayesinde modern insanın çalışma hayatı tarafından nasıl insanlıktan çıkarıldığını gösteren bu anlatı aslında toplumda bireyin nasıl ezildiğinin ve köleleştirildiğinin hikâyesidir. Daha önce de önemli çevirmenler tarafından çevrilen bu eserin dilimize yeni bir bakışla aktarılması bir boşluğu kapatacaktır.

Dr. Cankorel'in dilimize kazandırdığı başka bir roman ise Sibylle Lewitscharoff'un *Pong diye biri* adlı eseri. Çağdaş edebiyattan bir örnek olan bu roman Ingeborg Bachmann ödülünü almıştır.

Dr. Cankorel sadece Almancadan çeviri yapmakla kalmamış. Rusçadan *Rus Edebiyatı Öykü Antolojisi* içinde yer alan *Nika* adlı hikâyeyi çevirmiş. Kavis Yayınları tarafından basılan antolojideki hikâyenin yazarı Viktor Olegoviç Pelevin.

Dr. Cankorel'in çalışmaları sadece edebiyatla sınırlı değildir. Ülkemize iktisat alanında büyük hizmetler veren Alman Prof. Dr. Fritz Neumark'ın *Vergi Politikası* adlı temel eseri de 1975 yılında kendisi tarafından dilimize kazandırılmıştır.

Sonuç olarak, çeviri zahmetli bir süreçtir. Felsefi derinliği olan klasik eserlerin çevirisi ise daha büyük bir sabır ve ustalık gerektirir. Dr. Cankorel'i bu çalışmalarından dolayı kutlamak isterim ve başarılı çeviri çalışmalarını sürdürmesini dilerim.

